

2. Залежно від об'єкту змін у соціально-економічній системі підприємства: організаційний, техніко-технологічний, соціальний, економічний розвиток.

3. Залежно від динаміки змін у соціально-економічній системі підприємства: рівномірний розвиток, нерівномірний розвиток

4. Залежно від рівня невизначеності процесів: прогнозований (достовірний) чи випадковий розвиток.

5. Залежно від основи змін у соціально-економічній системі підприємства: екстенсивний (кількісний) чи інтенсивний (якісний) розвиток

Висновки. Розвиток підприємства є достатньо складним поняттям, яке на підставі проведеного аналізу пропонується розуміти як довготривалу сукупність процесів кількісних та якісних змін в діяльності підприємства, які приводять до поліпшення його стану шляхом збільшення потенціалу підприємства, адаптації з використанням екстенсивних та інтенсивних факторів розвитку підприємства та внутрішньої інтеграції, що сприяє підвищенню здатності підприємства протидіяти негативним впливам зовнішнього середовища та його життєздатності.

Джерела та література:

1. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження / С. В. Мочерний. – Львів : Світ, 2001. – 416 с.
2. Афанасьєв Н. В. Управління розвитком підприємства : монографія / Н. В. Афанасьєв, В. Д. Рогожин, В. І. Рудика. – Х. : Вид-чий Дім «ІНЖЕК», 2003. – 184 с.
3. Василенко В. А. Організаційно-циклічна і структурно-функціональна моделі розвитку організації / В. А. Василенко // Культура народів Причорномор'я. – 2008. – № 16. – С. 100-107.
4. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи : монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. – Х. : Вид-чий Дім «ІНЖЕК», 2003. – 328 с.
5. Шубравська О. І. Сталий економічний розвиток: поняття і напрямки дослідження / О. І. Шубравська // Економіка України. – 2005. – № 1. – С. 36-42.

Бурнукіна О.А.

УДК 65.014

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ І ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку управління якістю характеризується багатьма напрямками досліджень у цій галузі. Існує багато способів оцінки впливу управління якістю. Слід відмітити, що дослідження проводяться переважно в технічній сфері, де за результатами досліджень, розробляються й удосконалюються інженерно-технічні засоби управління якістю. Основна мета таких оцінок це визначення ефективності роботи систем, устаткування, зіставлення фактичних показників їх потужності з проектними технічними і санітарно-гігієнічними вимогами. На підставі здобутих результатів здійснюється корегування роботи технічних систем підприємства. Однак результати технічного стану виробництва і показники нормативів є наслідком стану і ефективності менеджменту підприємства. Необхідно усвідомлювати, що результати діяльності підприємства залежать від організації роботи підприємства, його підрозділів, стану устаткування. Тому, актуальними є питання дослідження способів оцінювання управлінням якістю підприємств.

Аналіз досліджень і публікацій. На основі аналізу наукової літератури [1-5], можна зробити висновок, що сьогодні підприємствам необхідна комплексна оцінка стану управління якістю. Технічній оцінці діяльності приділено достатню увагу, але питання оцінки стану управління якістю на підприємствах недостатньо розглянуті у сучасній науковій літературі й потребують подальшого розвитку. Деякі автори зосереджують свою увагу на сфері організаційно-технічної роботи підприємств і зводять дослідження до технічного стану підприємств [6,7]. Якісні результати діяльності підприємств підлягають перевірці державними органами, їхні підходи до оцінки показників підприємства регламентовані і покликані перевіряти технічні параметри і кількісні показники. Характерною рисою сьогодення є зацікавленість і активізація в сфері управління якістю. Це обумовлює різні підходи до організації діяльності і оцінки стану управління якістю підприємств.

Мета статті – наведення підходів до оцінки управління якістю продукції і процесами на підприємствах.

Основний матеріал. Державний контроль на підприємствах здійснюється відповідними органами і установами. За результатами перевірок, визначається загальний стан управління якістю, діяльності на підприємстві, і, в залежності від результатів, до суб'єктів господарювання вживаються конкретні заходи, видаються ліцензії, дозволи, сертифікати тощо. Перевірки підприємств з питань управління якістю здійснюються за планом на основі календарного графіку перевірок, який є складовою частиною квартального плану роботи підрозділів. Частота цих перевірок планується залежно від об'єкту, а також ступеню і характеру його діяльності, значущості продукції для споживача.

Існуюча практика, методи і наукові розробки в області оцінки стану управління якістю на підприємствах характеризуються їх одноплановістю. В роботах висвітлюються основні поняття і структура якості продукції підприємств. У більшості робіт автори визначають поняття потенціалу якості продукції підприємств і значущості її поліпшення для використання і підвищення ефективності діяльності підприємства. Для оцінки управління якістю підприємства пропонуються підходи, засновані на кількісних

складових, зіставленні фактичних результатів роботи і проектних величин потужності підприємства, державних стандартів і нормативів.

Основні підходи до оцінки стану управління якістю на підприємстві наведені на рис. 1.

Рис. 1. Основні підходи до оцінки стану управління якістю на підприємствах.

Підприємство, вибираючи методику оцінки й аналізу системи управління якістю, повинне не тільки обрати найбільш придатний для себе метод, але й вибрати низку показників, що у більшою мірою підходять для оцінювання. Різні дослідники пропонують показники, за якими варто вести оцінку й аналіз своєї діяльності. Однак усі ці показники не можуть бути цілком використані кожним підприємством через різну галузеву приналежність підприємств, роз'єднаність показників, відсутність їхньої систематизації, загальну спрямованість на конкретні сфери оцінки.

Існують класифікації показників організаційно-технічного рівня управління якістю продукцією підприємства, засновані на показниках виробництва. Проте недостатньо уваги надається показникам природоохоронної сфери. Тому доцільним є розгляд показників природоохоронного напрямку, що дозволять визначити їх вплив на якість продукції і процесів, що відбуваються на підприємстві.

У запропонованих класифікаціях показники оцінки згруповані за такими сферами як планування, фінансування і контроль природоохоронної діяльності. У фінансовому розділі оцінки діяльності групуються показники за такими напрямками:

- визначення обсягу і структури наявних природоохоронних фондів, а також аналіз їхнього використання;
- визначення забезпеченості виробництва необхідними матеріалами й аналіз їхнього використання.

Для оцінки стану управління якістю підприємства можуть бути використані показники, що характеризують ефективність структурних елементів управління якістю.

Вибір конкретного методу оцінки залежить від сфери й об'єкту виміру. За відправну точку аналізу і підбору методу беруться зміни і вплив на об'єкт дослідження, потім визначається наявність змін продуктивності, що піддаються виміру, або з'ясується, чи є зміна якості навколишнього середовища головним результатом цього впливу на якість продукції. Ті впливи, що призводять до зміни продуктивності, легко піддаються виміру.

Найбільш розвинутими методами оцінки впливу підприємства на природне середовище в ракурсі впливу на якість продукції підприємства, є методи, що представлені на рис. 2. Ці методи носять узагальнюючий характер і не враховують галузевої специфіки підприємств, сфери їхньої діяльності, у зв'язку з чим мають широке застосування.

Рис. 2. Основні методи оцінки впливу підприємства на природне середовище.

Економічний аналіз діяльності підприємства проводиться за декількома основними напрямками. Економічні методи, що мають найбільше використання для підприємств, представлені на рис. 3.

Специфіка використання цих методів залежить від галузевої приналежності підприємств, їхніх ресурсів і виробничої діяльності.

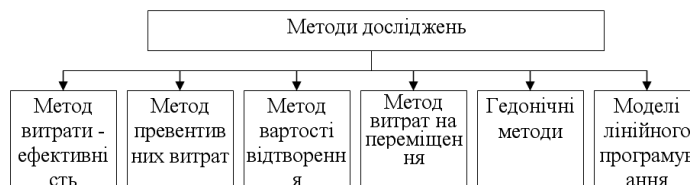

Рис. 3. Економічні методи вимірів діяльності підприємств.

Найбільш простим аналізом діяльності є аналіз "витрати-ефективність". Коли кошти обмежені, недостача даних і рівень знань недостатні для встановлення зв'язку між збитком, що наноситься

середовищу, та здоров'ям і добробутом людини, то доцільніше спочатку встановити мету, а потім проаналізувати різні способи її досягнення. Залежно від ситуації може виникнути потреба проаналізувати ряд проєктів або цілей, а потім уже, після розгляду вартості досягнення кожної, вирішити, яка з них краща. Основний акцент робиться цілком на досягненні устанавленого стандарту або мети.

Для методик оцінки, що переважно використовуються, характерне оцінювання якості продукції на підставі завантаження одиниць устаткування, видів устаткування, оцінки його технічного рівня, застосовуваних технологій і рівня скидання і викидів шкідливих речовин у навколишнє середовище. Цей спосіб оцінювання можливо застосовувати, однак, така оцінка не дозволяє повною мірою висвітлити увесь спектр взаємозв'язків і процесів, що впливають на діяльність підприємства, а це відповідно відіб'ється на розробці перспективних рішень. Тому, для оцінки стану управління якістю необхідно дослідження сучасного закордонного досвіду і впровадження власних або адаптованих розробок.

Висновки. На підставі досвіду, накопиченого вченими, і практики, отриманої і підприємствами різних країн, необхідно відзначити, що оцінка стану управління якістю повинна вестися в обов'язковому порядку для запобігання браку та зниженню конкурентоспроможності підприємств. Періодичність таких перевірок і оцінка повинні залежати від розміру підприємства і характеру виробленої продукції.

Оцінка стану управління якістю на підприємстві, з використанням результатів аналізу оцінок використаних методів, дозволяє одержати комплексну характеристику сформованого стану в досліджуваній сфері, що використовується як база при формуванні короткострокових стратегій управління і розвитку підприємства.

Джерела та література:

1. Инженерная экология и экологический менеджмент : учеб. / М. В. Буторина, П. В. Горобцов, А. П. Дмитриева и др.; под ред.: Н. И. Иванова, И. М. Фаина. – М. : Логос, 2003. – 528 с.
2. Инженерная экология : учеб. / под ред. проф. В. Т. Медведева. – М. : Гардарики, 2002. – 687 с.
3. Исаев Л. К. Обеспечение качества / Л. К. Исаев, В. Д. Малиновский. – М. : ИПК Изд-во стандартов, 2001. – 275 с.
4. Ильин Н. И. Управление проектами / Н. И. Ильин, И. Г. Лукманова. – СПб : "Два-Три", 2006. – 247 с.
5. Исаев Л. К. Стан і перспективи розвитку метрологічної діяльності / Л. К. Исаев // Законодавча і прикладна метрологія. – 1997. – № 4-6. – С. 58-65.
6. Мондена Я. Методы эффективного управления / Я. Мондена. – М. : Экономика, 2008. – 146 с.
7. Сивакава Р. Как работает японское предприятие / Р. Сивакава, Я. Мондена, С. Такаянаг. – М. : Экономика, 2007. – 169 с.

Волошин А.И.

УДК 334.012.33(72)

АНАЛИТИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ГОСУДАРСТВЕННОГО СЕКТОРА В СИСТЕМЕ СОВРЕМЕННОГО НАЦИОНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА УКРАИНЫ

ВВЕДЕНИЕ. По мере реализации приватизационных мероприятий размеры государственного сектора неуклонно сокращались, а частный сектор укреплял свои позиции в экономике страны. Благодаря этим процессам постепенно в Украине формировалась двухсекторная модель национального хозяйства, которая, по сути, и была целью либеральных реформ и разгосударствления. В результате трансформационных изменений важно было получить смешанный тип экономики, который, как отмечают многие экономисты, и представляет собой диалектику взаимодействия государства и рынка, государственного и частного секторов [1, с. 48].

Приватизация государственной собственности и другие либеральные преобразования в экономике Украины в течение последних двадцати лет привели к тому, что удельный вес государственного сектора в национальном хозяйстве страны кардинальным образом сократился. Правда, существовали раньше и продолжают существовать сегодня проблемы количественной оценки размеров государственного сектора в национальной экономике. Поэтому в научной и учебной литературе встречаются разные данные о его позициях в экономической системе страны.

Анализ последних исследований показывает, что проблеме государственного сектора экономики отводится важное место в многочисленных работах И. Малого, М. Шашиной, М. Глебовой, О. Кухара и др. В работах этих ученых оценивается уровень развития рыночных отношений в нашей стране, рассматриваются различные вопросы взаимодействия государственного и частных секторов. Однако в них мало уделяется внимания социально-экономической роли государственного сектора в национальном хозяйстве. Возникает необходимость критически переоценить влияние государственного сектора на социально-экономическое развитие национального хозяйства.

Целью исследования является аналитическая оценка государственного сектора в системе современного национального хозяйства Украины.

ИЗЛОЖЕНИЕ ОСНОВНОГО МАТЕРИАЛА. На сложности в характеристике позиций государственного сектора в экономике указывают многие исследователи. Так, например, некоторые ученые отмечают, что проблема полноты учета государственного имущества связана с чрезмерно затянувшейся работой по составлению и ведению реестра государственных предприятий [2, с.7]. Разбросанность объектов государственной собственности между центральными, региональными и местными органами власти не